

Posudek bakalářské práce **Dagny Gamza**
Vliv arabštiny a perštiny na vývoj hindštiny

FFUK, ÚJCA 2009, 46 stran.

Dagna Gamza rozdělila svou práci na osm kapitol včetně úvodu.

Zejména v kapitole 3 shromáždila množství faktů o jazykové situaci ve středověké severní Indii. V kapitole 4 charakterizuje písmo *nastalík*, kterým je převážně psána urdština. V kapitole 5 se věnuje fonologickým změnám, v kapitole 6 lexikálním vrstvám hindštiny. Zde rozděluje persko-arabská slova podle sémantických polí, zabývá se lékařskou terminologií persko-arabského původu a tureckými prvky v hindštině. Kapitola 7 zahrnuje morfologické a syntaktické vlivy arabštiny a perštiny na hindštinu a gramatické změny (místo změny by bylo vhodnější slovo výpůjčky). V šesté a sedmé kapitole je uvedeno množství příkladů; tyto kapitoly považuji za nejzdařilejší.

Nyní negativa a nedostatky:

Je zjednodušující tvrdit, že hindština a urdština byly používány jako literární jazyky už počátkem 12. století (s. 9). V hindštině to byly tehdy její dialekty, urdština se teprve vytvářela. Literárním jazykem se stala nejprve v jižních sultanátech (*dakkhiní urdú* má svou specifiku dodnes), později teprve u mughalského dvora. Hovorová urdština se ve 12. stol. teprve vyvíjela kontaktem obyvatel a příchozích. Na severu je považován za prvního urdského básníka Amír Khusrau (jak autorka též uvádí na s. 12), který ovšem psal též persky; jeho urdština byla tehdejší *kharí bóli* velmi blízká.

Místy jsou české ekvivalenty uvedeny nepřesně až nesprávně: např. s. 19: *zitr* je užívanější ve smyslu zmínka, *huqqā* je vodní dýmka, ne potrubí; a. 20: „bílý fondán“ je *barfi*; 21: *munšī* = písař, ne spisovatel; s. 22: *kharādī* = soustružník, *lagām* = uzda, *ki* = že, nebo; s. 27: *zukām* je rýma – co má znamenat „vypadávání z hlavy?“ pro slovo *nazlā* je běžný ekvivalent nachlazení. *Haizā* je cholera. *Cogā* (s. 28) je plášť z velbloudí srsti, *zamīndār* je statkář.

Průběžně je používána standardní transkripce, ale pak na s. 25 (a na více místech) je *chaśm* = oko, *chehra* = tvář, což má být *caśm* a *cehrā*.

Na s. 36 došlo patrně k nedopatření při psaní: *qānūnī* je derivováno ze substantiva *qānūn*, nikoli obráceně. Na s. 38 je příliš lakonicky vyjádřeno, že antonyma *bad-* a *ūb-* mají význam *ku-/su-*. S. 42: *janvirodhī* by znamenalo protilidový; patrně jde o překlep, má být *jangvirodhī*; v tomto případě by však v textu mohlo dojít k nemilému nedorozumění.

Na s. 43 by bylo třeba aspoň stručně charakterizovat *dakkhinī*.

Ke s. 9: nedá se říci, že by hindská a urdská literatura vzkvétala pod vlivem angličtiny počátkem 18. století. Pod vlivem angličtiny se rozvíjela moderní hindská a urdská literatura, ale to až od poloviny 19. století. Co vznikalo předtím např. na Fort William College, byly převážně texty, z kterých se mohli učit angličtí úředníci.

Dále se těžko dít tvrdit (s. 44), že angličtina teprve **bude** přijata, adoptována, ovládnuta a kreativně používána ve stejné rozsahu jako byla perština. Vše nasvědčuje tomu, že už je. Tolik indických spisovatelů píše anglicky, angličtina je druhým úředním jazykem a často dorozumívacím jazykem mezi Indy z různých částí Indie. Spousta Indů samozřejmě anglicky neumí nebo umí nevalně, ale persky také všichni neuměli, byl to jazyk vzdělanců. Peršané se indické perštině smáli.

Prognóza by mohla být spíš taková, že do hindštiny (a zejména do urdštiny) pronikne ještě víc anglických slov, než už jich tam je, a ať se nám to líbí nebo nelíbí, asi budou přijata. Stačí se zaposlouchat do mluvy vzdělanců i polovzdělanců – je to asi tak 3:2. („Actually hamārī language bahut spoilt hai“, „yah mere father hai, yah merī mother hai, yah hamārā sārā family hai“ – původní výroky, kterých by se dala ocitovat spousta, ač to indologovi rve uši.)

Je třeba se zmínit o tom, že Dagna Gamza napsala práci v češtině, která není její mateřština. Jak je to obtížné, ví ten, kdo totéž zažil. Tím by se daly vysvětlit mnohé výše uvedené nedostatky a nepřesnosti. Některým z nich se ovšem dalo předejít pečlivějším hledáním ve slovnících.

Navrhuji hodnocení „velmi dobře.“

PhDr. Dagmar Marková,

CSc.